

EBERT

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 3. februarja 2011*

V zadevi C-359/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Fővárosi Ítéltábla (Madžarska) z odločbo z dne 23. junija 2009, ki je prispela na Sodišče 7. septembra 2009, v postopku

Donat Cornelius Ebert

proti

Budapesti Ügyvédi Kamara,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, K. Schiemann, L. Bay Larsen (poročevalec), sodnika, C. Toader in A. Prechal, sodnici,

* Jezik postopka: madžarščina.

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,
sodni tajnik: B. Fülöp, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 16. septembra 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za D.C. Eberta, odvetnika, on sam,
- za Budapesti Ügyvédi Kamara P. Kiss in P. Köves, odvetnika,
- za madžarsko vlado J. Fazekas, M. Fehér in Zs. Tóth, zastopniki,
- za češko vlado M. Smolek, zastopnik,
- za špansko vlado J. López-Medel Bascones, zastopnik,
- za italijansko vlado G. Palmieri, zastopnica, skupaj s P. Gentilijem, avvocato dello Stato,
- za avstrijsko vlado E. Riedl, zastopnik,

- za Evropsko komisijo B. Simon in H. Støvlbæk, zastopnika,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta (89/48/EGS) (UL 1989, L 19, str. 16), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2001 (UL L 206, str. 1, v nadaljevanju: Direktiva 89/48), in Direktive 98/5/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 1998 za olajšanje trajnega opravljanja poklica odvetnika v drugi državi članici kakor tisti, v kateri je bila kvalifikacija pridobljena (UL L 77, str. 36).
- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med nemškim državljanom in odvetnikom D.C. Ebertom, ki je kot „Rechtsanwalt“ član odvetniške zbornice v Düsseldorfu (Nemčija), in Budapesti Úgyvédi Kamara (odvetniška zbornica v Budimpešti) (Madžarska) glede pravice, na katero se sklicuje D.C. Ebert, do uporabe naziva „ügyvéd“ (odvetnik na Madžarskem), ne da bi bil član navedene odvetniške zbornice.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 89/48

- 3 V sedmi in deseti uvodni izjavi Direktive 89/48, ki se *ratione temporis* uporablja za spor o glavni stvari, je navedeno:

„[...] potrebno [je] zlasti opredeliti pojem ‚regulirana poklicna aktivnost‘, da bi bilo mogoče pravilno oceniti različne nacionalne sociološke okoliščine; da je potrebno upoštevati kot tako ne le poklicne aktivnosti, ki jih je mogoče v določeni državi članici opravljati le na podlagi diplome, ampak tudi poklicne aktivnosti, do katerih je dostop prost, če se opravljajo iz poklicnega naslova, rezerviranega tistim, ki izpolnjujejo določene izobrazbene pogoje; [...]

[...] splošni sistem priznavanja visokošolskih diplom nima namena spreminjati poklicnih pravil, vključno s tistimi, ki se nanašajo na poklicno etiko, po katerih se mora ravnati vsaka oseba, ki opravlja določen poklic na ozemlju ene od držav članic, niti nima namena prisiliti migrante k izvajanju teh pravil; [...] omeji [se] na to, da predvidi primerne ukrepe, ki zagotavljajo, da se bo kandidat ravnal po poklicnih pravilih države članice gostiteljice“.

4 Člen 1(a) Direktive 89/48 pojem „diploma“ za namene te direktive opredeljuje tako:

„[...] vsaka diploma, spričevalo ali drugo dokazilo [...]:

- ki jo je izdal pristojni organ v državi članici, imenovan v skladu z zakoni [...] in drugimi predpisi te države;
- ki dokazuje, da je imetnik uspešno končal vsaj triletni posrednješolski izobraževalni program ali enakovredno dobo izrednega izobraževanja na univerzi, visokošolski ustanovi ali drugi ustanovi enakovredne ravni ter da je, kadar je to primerno, opravil strokovno usposabljanje, ki se zahteva poleg visokošolske izobrazbe, in
- iz katere je razvidno, da ima imetnik poklicne kvalifikacije, zahtevane za dostop in opravljanje določenega poklica v tej državi članici,

[...]“

5 Člen 2 Direktive 89/48 določa:

„Ta direktiva velja za vsakega državljana države članice, ki želi opravljati reguliran poklic v državi članici gostiteljici kot samozaposlena ali zaposlena oseba.

Ta direktiva ne velja za poklice, ki so predmet posebne direktive, ki med državami članicami ureja vzajemno priznavanje diplom.“

6 Člen 3, prvi odstavek, Direktive 89/48 določa:

„Če je v državi članici gostiteljici za opravljanje reguliranega poklica zahtevana diploma, pristojni organi ne morejo iz naslova nezadostnih kvalifikacij zavrniti odobritve državljanu druge države članice, da opravlja poklic pod enakimi pogoji kot njeni državljani:

(a) če ima prosilec diplomu, ki jo druga država članica predpisuje za dostop do tega poklica in njegovo opravljanje na njenem ozemlju, in je bila ta diploma pridobljena v drugi državi članici [...]

[...]“

7 Člen 4(1) Direktive 89/48 določa:

„Ne glede na člen 3, lahko država članica gostiteljica od kandidata tudi zahteva:

[...]

(b) da zaključi prilagoditveno obdobje v trajanju največ 3 let ali da opravi preizkus usposobljenosti:

- če izobrazba in usposobljenost, ki jo je dobil v skladu s členom 3(a) in (b), zajema predmete, ki so bistveno drugačni od predmetov, ki jih zajema diploma, zahtevana v državi članici gostiteljici, ali

- če v primeru iz člena 3(a), regulirani poklic v državi članici gostiteljici zajema eno ali več reguliranih poklicnih aktivnosti, ki niso zajete v reguliranem poklicu države članice, iz katere prihaja prosilec, in se ta razlika nanaša na posebno izobrazbo in usposabljanje, ki jo zahteva država članica gostiteljica in zajema predmete, ki so bistveno drugačni od predmetov, ki so zajeti v diplomi, ki jo je predložil prosilec, [...]

[...]

Če se država članica gostiteljica odloči za eno od teh dveh možnosti mora kandidatu pustiti možnost izbire med prilagoditvenim obdobjem in preizkusom usposobljenosti. Za poklice, katerih opravljanje zahteva posebna znanja s področja državne zakonodaje in pri katerih je bistven in stalni element dela dajanje nasvetov in/ali pomoči, ki zadeva državno zakonodajo, lahko država članica gostiteljica kljub temu principu predpiše bodisi prilagoditveno obdobje, bodisi preizkus usposobljenosti. [...]"

8 Člen 6(1) Direktive 89/48 določa:

„Pristojni organ države članice gostiteljice, ki zahteva za dostop do reguliranega poklica predložitev dokazil o dobrem imenu in časti ter o solventnosti, ali ki začasno

odloži ali prepove opravljanje takega poklica v primeru hude poklicne kršitve ali kaznivega dejanja, sprejme kot zadosten dokaz za državljane držav članic, ki želijo opravljati ta poklic na njenem ozemlju, dokumente, ki jih v ta namen izda pristojni organ države članice izvora, iz katerih je razvidno, da je tem zahtevam zadoščeno.

[...]“

- 9 Člen 7(1) Direktive 89/48 določa:

„Pristojni organi države članice gostiteljice priznajo državljanom držav članic, ki izpolnjujejo pogoje za dostop in opravljanje določenega reguliranega poklica na njenem ozemlju, pravico, da uporabljajo strokovni naziv države članice gostiteljice, ki ustreza temu poklicu.“

Direktiva 98/5

- 10 V uvodnih izjavah 2, 3 in 7 Direktive 98/5 je navedeno:

„(2) [...] v skladu z Direktivo [89/48 lahko] odvetnik, ki ima popolno kvalifikacijo v eni državi članici, že zaprosi za priznanje svoje diplome, ko ima namen nastaniti se v drugi državi članici, da bi tam opravljal poklic odvetnika pod poklicnim nazivom, ki se uporablja v tej državi; [...] cilj Direktive 89/48[je] zagotoviti,

da se odvetnik vključi v poklic v državi članici gostiteljici, in [...] Direktiva ne poskuša spreminjati pravil, ki urejajo ta poklic v tej državi, niti odvetnika iz njih izvzeti;

- (3) [...] pri tem, da se lahko nekateri odvetniki hitro vključijo v svoj poklic v državi članici gostiteljici, med drugim z opravljanjem preskusa usposobljenosti, predvidenega v Direktivi 89/48[...], [bi] drugi odvetniki s popolno kvalifikacijo morali imeti možnost doseči takšno vključitev po nekem obdobju poklicnega delovanja v državi članici gostiteljici pod poklicnimi nazivi iz svoje matične države ali pa nadaljevati opravljanje dejavnosti pod poklicnimi nazivi iz svoje matične države;

[...]

- (7) [...] v skladu s svojim ciljem ta direktiva ne določa nobenih pravil v zvezi s povsem domačimi situacijami, pri katerih že učinkuje na nacionalna pravila, ki urejajo odvetniški poklic, pa tega ne dela bolj, kakor je potrebno za učinkovito doseganje njenega cilja; [...] še posebno ni v škodo nacionalni zakonodaji, ki ureja dostop do odvetniškega poklica in njegovo opravljanje pod poklicnim nazivom, uporabljenim v državi članici gostiteljici“.

- ¹¹ Člen 2 Direktive 98/5, naslovljen „Pravica do opravljanja poklica pod poklicnim nazivom iz matične države“, določa:

„Vsak odvetnik ima pravico, da v kateri koli drugi državi članici pod poklicnim nazivom iz svoje matične države trajno opravlja dejavnosti iz člena 5.

Za vključitev v poklic odvetnika v državi članici gostiteljici veljajo pogoji iz člena 10.“

12 Člen 6(1) Direktive 98/5 določa:

„Ne glede na pravila poklicnega ravnanja, ki veljajo za odvetnika v njegovi matični državi članici, veljajo za odvetnika, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države, enaka kakor za odvetnike, ki opravljajo poklic pod ustreznim poklicnim nazivom iz države članice gostiteljice, v zvezi z vsemi dejavnostmi, ki jih opravlja na njenem ozemlju.“

13 Člen 10 Direktive 98/5, naslovljen „Enaka obravnava, kakor velja za odvetnika države članice gostiteljice“, določa:

„1. Odvetnik, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države ter je dejansko in redno najmanj tri leta opravljal dejavnost v državi članici gostiteljici na področju prava te države, vključno z zakonodajo Skupnosti, je za sprejem v poklic odvetnika v državi članici gostiteljici oproščen pogojev iz člena 4(1)(b) Direktive 89/48[...].

[...]

2. Odvetnik, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države, lahko kadar koli zaprosi za priznanje svoje diplome v skladu z Direktivo 89/48[...], da bi bil sprejet v poklic odvetnika v državi članici gostiteljici in da bi ga opravljal pod poklicnim nazivom, ki ustreza temu poklicu v tej državi članici.

3. Odvetniku, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države in je dejansko in redno opravljal poklicno dejavnost v državi članici gostiteljici najmanj tri leta, neko krajše obdobje pa na področju prava te države članice, lahko pristojni organ te države omogoči sprejem v poklic odvetnika v državi članici gostiteljici in mu dá pravico, da ga opravlja pod poklicnim nazivom, ki ustreza temu poklicu v tej državi članici, ne da bi moral izpolnjevati pogoje iz člena 4(1)(b) Direktive 89/48[...], pod pogoji in v skladu s postopki, ki so navedeni v nadaljevanju:

[...]

6. Odvetnik, sprejet v poklic odvetnika v državi članici gostiteljici, ima v skladu z odstavki 1, 2 in 3 pravico uporabljati poklicni naziv iz svoje matične države, izražen v uradnem jeziku ali enem od uradnih jezikov svoje matične države članice, skupaj s poklicnim nazivom, ki ustreza poklicu odvetnika v državi članici gostiteljici.“

Nacionalno pravo

14 Dostop do odvetniškega poklica na madžarskem je urejen s tema besediloma:

- zakonom št. C iz leta 2001 o priznavanju tujih nazivov in diplom (A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény, v nadaljevanju: zakon o priznavanju nazivov in diplom);

- zakonom št. XI iz leta 1998 o odvetništvu (Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény, v nadaljevanju: zakon o odvetništvu).

Zakon o priznavanju nazivov in diplom

- ¹⁵ Besedilo upoštevnih določb zakona o priznavanju nazivov in diplom je bilo od 1. maja 2004 do 20. oktobra 2007 tako:

„Člen 21

1. Določbe tega dela se uporabljajo, če želi državljan države članice na madžarskem opravljati reguliran poklic in je upravičen do opravljanja istega poklica v državi, iz katere je prišel, ali v matični državi.

[...]

Člen 35

1. Pristojni organ lahko predpiše bodisi prilagoditveno obdobje, ki ne sme trajati več kot tri leta, bodisi preizkus poklicne usposobljenosti,

- (a) če se praktični ali teoretični del izobrazbe prosilca znatno razlikuje od izobrazbe, ki je potrebna za pridobitev diplome, ki je na Madžarskem predpisana za opravljanje reguliranega poklica,

[...]

2. Pristojni organ prosilcu zagotovi možnost izbire med prilagoditvenim obdobjem in preizkusom poklicne usposobljenosti.

3. Pristojni organ lahko odstopi od odstavka 2 pri katerem koli poklicu, katerega opravljanje zahteva posebna znanja o madžarskem pravu in pri katerem je bistven in stalni element dela dajanje nasvetov v zvezi z madžarskim pravom. V takem primeru pristojni organ prosilcu naloži, naj dokonča prilagoditveno obdobje ali opravi preizkus poklicne usposobljenosti.

[...]“

¹⁶ Glede na seznam reguliranih poklicev, ki je veljal od 1. maja 2004 do 8. maja 2009 in ga je objavilo madžarsko ministrstvo za šolstvo, spada dokazilo o izobrazbi, potrebni za opravljanje odvetniškega poklica, pod pojem „diploma“ v smislu zakona o priznavanju nazivov in diplom.

Zakon o odvetništvu

- 17 Besedilo upoštevnikh določb zakona o odvetništvu je bilo ob vložitvi tožbe, s katero se je 13. decembra 2006 začel postopek v glavni stvari, tako:

„Člen 6

1. Odvetnik

- (a) ne sme biti zavezan s pogodbo o zaposlitvi, pogodbo o storitvah javnega pomena ali drugo pogodbo, ki vključuje obveznost opravljanja dela, in ne sme biti zaposlen v javnem sektorju, biti uradnik ali notar niti ne sme opravljati funkcije župana s polnim delovnim časom,
- (b) ne sme opravljati dejavnosti samostojnega podjetnika ali dejavnosti, ki vključuje neomejeno premoženjsko odgovornost.

[...]

3. Odvetnik mora odvetniški zbornici sporočiti kakršen koli razlog za nezdržljivost v 15 dneh po njegovem nastanku.

[...]

Člen 13

1. Kdor je član odvetniške zbornice in je zaprisegel, lahko opravlja odvetniško dejavnost, razen dejavnosti redno zaposlenega odvetnika.

[...]

3. Sprejem v odvetniško zbornico se opravi na prošnjo zainteresirane osebe, ki:

(a) mora biti državljan ene od držav [podpisnic Sporazuma o] Evropskem gospodarskem prostoru [z dne 2. maja 1992 (UL 1994, L 1, str. 3)],

[...]

(c) ne sme biti obsojena,

(d) mora imeti dokončano univerzitetno pravno izobrazbo,

(e) mora na Madžarskem opraviti strokovni pravniški izpit,

- (f) mora biti vključena v Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete [zavarovanje za poklicno civilno odgovornost in pomoč za madžarske odvetnike] ali zavarovanje za civilno odgovornost, ki ga odobri odvetniška zbornica,
- (g) mora na območju odvetniške zbornice imeti prostore, primerne za običajno opravljanje odvetniške dejavnosti,
- (h) ne sme biti v nobenem od položajev, navedenih v odstavku 4, zaradi katerih je lahko izključena.

4. V odvetniško zbornico ni mogoče sprejeti osebe:

- (a) pri kateri je podan eden od primerov nezdržljivosti iz člena 6 in ki tega položaja ne odpravi,
- (b) ki ji je bila izrečena stranska kazen prepovedi opravljanja javne funkcije ali poklica, povezanega s pravno kvalifikacijo,
- (c) ki ji je bila sodno izrečena brezpogojna zaporna kazen zaradi storitve naklepne kaznivega dejanja [...]
- (d) ki je bila izključena iz odvetniške zbornice [...]

(e) ki ji je postavljen skrbnik zaradi omejene ali odvzete poslovne sposobnosti ali ki je brez skrbnika poslovno nesposobna [...]

(f) ki zaradi svojega načina življenja ali vedenja ni vredna javnega zaupanja, nujnega za opravljanje poklica odvetnika.

[...]

Člen 89/A

1. Določbe tega zakona, z izjemami iz tega poglavja, veljajo za dejavnosti, ki jih na ozemlju Republike Madžarske opravljajo državljani države članice Evropskega gospodarskega prostora, ki imajo v državi članici Evropskega gospodarskega prostora pravico opravljati odvetniško dejavnost pod enim od strokovnih nazivov, določenih v drugih zakonskih ali upravnih predpisih (v nadaljevanju: evropski pravniki).

[...]

Člen 89/B

1. Kdor želi kot evropski pravnik trajno opravljati odvetniško dejavnost na ozemlju Republike Madžarske, mora odvetniški zbornici predložiti vlogo za vpis v imenik

evropskih pravnikov (v nadaljevanju za namene tega poglavja: vpis), ki ni obvezen za tiste, ki bi to dejavnost želeli opravljati občasno kot ponudniki storitev.

2. Vpiše se vlagatelj, ki:

- (a) z overjenim prevodom potrdila – ki ga je pred največ tremi meseci izdal organ, ki upravlja imenik odvetnikov v njegovi državi članici – v madžarščino izkaže, da ima v navedeni državi članici pravico opravljati odvetniško dejavnost,

[...]

Člen 89/F

1. Odvetniška zbornica na prošnjo zainteresirane osebe dovoli včlanitev kot ‚ügyvéd‘ tistemu vpisanemu evropskemu pravniku, ki:

- (a) izpolnjuje pogoje iz člena 13(3)(c) ter od (f) do (h);

- (b) z dokazno dokumentacijo o številu in vrsti zadev, ki jih je obravnaval, ali na oseb-nem informativnem razgovoru, sklicanem na izrecno zahtevo odvetniške zborni-ce, z gotovostjo dokaže, da je na ozemlju Republike Madžarske tri leta nepreki-njeno opravljal odvetniško dejavnost v zvezi z madžarskim pravom (kar vključuje uporabo prava Evropske unije na Madžarskem), in

(c) na [...] informativnem razgovoru dokaže, da ima znanje madžarščine, potrebno za opravljanje odvetniške dejavnosti.

2. Odvetniška zbornica lahko na prošnjo zainteresirane osebe dovoli včlanitev kot odvetnik tistemu vpisanemu evropskemu pravniku, ki je na Madžarskem tri leta neprekinjeno opravljal odvetniško dejavnost, pa čeprav ne vedno v zvezi z madžarskim pravom (kar vključuje uporabo prava Evropske unije na Madžarskem), in izpolnjuje druge pogoje[, določene v] odstavk[u] 1.

[...]

4. Evropski pravnik je po včlanitvi polnopravni član odvetniške zbornice. Poleg naziva ‚ügyvéd‘ lahko pri opravljanju svoje dejavnosti še naprej uporablja strokovni naziv, priznan v njegovi državi članici.

[...]

Člen 89/I

[...]

2. Evropski pravnik lahko pri opravljanju dejavnosti uporablja izključno strokovni naziv, priznan v njegovi državi članici, in mora v uradnem jeziku svoje države članice

navesti ime strokovne organizacije, katere član je. Kadar bi se strokovni naziv lahko zamešal z nazivom ‚ügyvéd‘, mora v madžarščini navesti razlago tega strokovnega naziva.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 18 Nemški državljani D. C. Ebert je študiral pravo v Nemčiji in je od leta 1997 kot član odvetniške zbornice v Düsseldorfu upravičen opravljati odvetniško dejavnost pod nazivom „Rechtsanwalt“. D. C. Ebert od konca 90. let živi na Madžarskem, kjer je po študiju na univerzi v Miskolcu leta 2002 pridobil naziv doktorja prava.
- 19 D. C. Ebert je leta 2004 sklenil pogodbo o sodelovanju z odvetniško pisarno na Madžarskem in je bil z odločbo Budapesti Ügyvédi Kamara z dne 20. septembra 2004 vpisan na seznam evropskih pravnikov v smislu člena 89/A zakona o odvetništvu, tako da sme odvetniško dejavnost v tej državi članici opravljati pod svojim poklicnim nazivom iz matične države.
- 20 D. C. Ebert je v skladu z navedbami v predložitveni odločbi leta 2005 na Madžarskem ustanovil svojo odvetniško pisarno, Budapesti Ügyvédi Kamara pa je to pisarno z odločbo z dne 6. aprila 2005 registrirala.
- 21 V predložitveni odločbi je tudi navedeno, da je D. C. Ebert 13. decembra 2006 Fővárosi Bíróság (sodišče v Budimpešti) predlagal, naj se mu prizna pravica na Madžarskem uporabljati madžarski naziv „ügyvéd“, ne da bi bil član odvetniške zbornice.

22 Fővárosi Bíróság je ta predlog zavrnilo, ker naj bi smel D.C. Ebert na podlagi členov 1 in 7(1) in (3) Direktive 89/48 naziv „ügyvéd“ uporabljati le, če bi izkazal svoje članstvo v odvetniški zbornici. D. C. Ebert se je zoper to odločbo pritožil pri Fővárosi Ítéltábla (sodišče v Budimpešti).

23 V teh okoliščinah je Fővárosi Ítéltábla prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je mogoče direktivi 89/48[...] in 98/5[...] razlagati tako, da ima tožeča stran-ka – ki je nemški državlján in ima opravljen pravniški državni izpit v Nemčiji, kjer je član odvetniške zbornice, vendar ima dovoljenje za bivanje na Madžarskem, kjer dela – pravico, da v sodnih in upravnih postopkih poleg nemškega naziva ‚Rechtsanwalt‘ in madžarskega naziva ‚európai közösségi jogász‘ [(evropski pravnik)] uporablja naziv ‚ügyvéd‘, ki je uradni naziv v državi gostiteljici (Madžarska), čeprav se na Madžarskem ni včlanila v odvetniško zbornico in ni pridobila nobenega dovoljenja?

2. Ali Direktiva 98/5[...] dopolnjuje Direktivo 89/48[...] tako, da je Direktiva 98/5[...] glede opravljanja poklica odvetnika *lex specialis* na področju odvetništva, Direktiva 89/48[...] pa je omejena na splošno urejanje priznavanja visokošolskih diplom?“

24 D. C. Ebert je v pisnih stališčih in na obravnavi trdil, da je dejansko zgolj pri madžarskem ministrstvu za šolstvo in kulturo vložil predlog za opravljanje preizkusa poklicne usposobljenosti, da bi v skladu z Direktivo 89/48 pridobil dovoljenje za

opravljanje poklica odvetnika pod strokovnim nazivom države članice gostiteljice, in da to ministrstvo na ta predlog ni odgovorilo, temveč ga je posredovalo Budapesti Ügyvédi Kamara, ki nanj prav tako ni odgovorila.

- 25 Budapesti Ügyvédi Kamara je na obravnavi potrdila, da je od ministrstva za šolstvo in kulturo prejela navedeni predlog, vendar je poudarila, da nima po nacionalni zakonodaji nikakršnih pristojnosti za priznavanje visokošolskih diplom v skladu z Direktivo 89/48, temveč jih ima to ministrstvo, ki naj glede predloga D. C. Eberta še ne bi sprejelo odločitve. Budapesti Ügyvédi Kamara je navedla, da zato ni mogla odgovoriti na ta predlog, D. C. Eberta pa naj bi vpisala na seznam evropskih pravnikov.
- 26 Madžarska vlada je pred sodiščem potrdila, da v skladu z zakonom o priznavanju nazivov in diplom, s katerim je bila v madžarsko pravo prenesena Direktiva 89/48, priznanje diplom D. C. Eberta spada v pristojnost ministrstva za šolstvo in kulturo.

Vprašanja za predhodno odločanje

Drugo vprašanje

- 27 Navedeno sodišče z drugim vprašanjem, ki ga je treba obravnavati najprej, v bistvu sprašuje, ali Direktiva 98/5 izključuje uporabo Direktive 89/48, tako da lahko odvetniki iz drugih držav članic zgolj v skladu s podrobnimi pravili, določenimi

v členu 10(1) in (3) Direktive 98/5, pridobijo naziv odvetnika v državi članici gostiteljici, oziroma ali se obe direktivi dopolnjujeta tako, da za odvetnike držav članic določata dve možnosti dostopa do poklica odvetnika v državi članici gostiteljici pod strokovnim nazivom iz te države.

- 28 D. C. Ebert, madžarska, češka, španska in avstrijska vlada ter Evropska komisija menijo, da direktivi 98/5 in 89/48 določata dve možnosti dostopa do poklica odvetnika v državi članici gostiteljici. Budapesti Ügyvédi Kamara je na obravnavi navedla, da meni enako.
- 29 Člen 2, drugi odstavek, Direktive 89/48 določa, da ta direktiva ne velja za poklice, ki so predmet posebne direktive, ki med državami članicami ureja vzajemno priznavanje diplom.
- 30 Toda iz člena 10(1) Direktive 98/5 je razvidno, da je odvetnik, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države ter je dejansko in redno najmanj tri leta opravljal dejavnost v državi članici gostiteljici na področju prava te države, vključno z zakonodajo Unije, za sprejem v poklic odvetnika v navedeni državi članici oproščen pogojev iz člena 4(1)(b) Direktive 89/48.
- 31 Poleg tega lahko pod pogoji, opisanimi v členu 10(3) Direktive 98/5, odvetnik, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države in je dejansko in redno opravljal poklicno dejavnost v državi članici gostiteljici najmanj tri leta, neko krajše

obdobje pa na področju prava te države članice, prav tako pridobi pravico, da ta poklic opravlja pod strokovnim nazivom, ki ustreza temu poklicu v tej državi članici, ne da bi moral izpolnjevati pogoje iz člena 4(1)(b) Direktive 89/48.

- ³² Toda čeprav je v okviru teh podrobnih pravil za dostop do opravljanja odvetniškega poklica pod nazivom iz države članice gostiteljice odvetnik, ki je kvalificiran v drugi državi članici, oproščen pogojev iz člena 4(1)(b) Direktive 89/48, je treba vseeno ugotoviti, da Direktiva 98/5 takemu odvetniku – zlasti če še ni dejansko in redno najmanj tri leta opravljal dejavnosti v državi članici gostiteljici – ne odreka možnosti, da s sklicevanjem na Direktivo 89/48 zahteva dostop do poklica odvetnika pod nazivom iz te države članice. Kot se odraža v uvodnih izjavah 2 in 3 Direktive 98/5, je namreč iz njenega člena 10(2) razvidno, da lahko odvetnik, ki opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države, kadar koli zaprosi za priznanje svoje diplome v skladu z Direktivo 89/48, da bi bil sprejet v poklic odvetnika v tej državi članici in da bi ga opravljal pod strokovnim nazivom, ki se v navedeni državi članici podeli za ta poklic.
- ³³ V takem položaju ima imetnik „diplome“ v smislu člena 1(a) Direktive 89/48, kot je D. C. Ebert, v skladu s členom 3, prvi odstavek, (a), te direktive dostop do reguliranega poklica odvetnika v državi članici gostiteljici. Vendar ker gre za poklic, katerega opravljanje zahteva posebno znanje o državni zakonodaji in pri katerem je bistven in stalni element dela svetovanje in/ali pomoč, ki zadeva državno zakonodajo, člen 3 Direktive 89/48 ob uporabi člena 4(1)(b) te direktive ne ovira države članice gostiteljice, da od prosilca zahteva tudi, da opravi preizkus poklicne usposobljenosti, če ta država prej preveri, ali je znanje, ki ga je ta prosilec pridobil s strokovnimi izkušnjami, tako, da lahko v celoti ali delno nadomesti bistveno razliko, na katero se nanaša prvi

pododstavek zadnjenavedene določbe (glej sodbo z dne 22. decembra 2010 v zadevi Koller, C-118/09, ZOdl., str. I-13267, točki 38 in 39).

- 34 Iz tega je razvidno, da je lahko odvetnik iz države članice bodisi na podlagi Direktive 89/48 bodisi na podlagi člena 10(1) in (3) Direktive 98/5 sprejet v poklic odvetnika v državi članici gostiteljici, v kateri je ta poklic reguliran, in ga lahko opravlja pod strokovnim nazivom, ki ga ta država podeli.
- 35 Na drugo predloženo vprašanje je treba torej odgovoriti, da se direktivi 89/48 in 98/5 dopolnjujeta tako, da za odvetnike držav članic določata dve možnosti dostopa do poklica odvetnika v državi članici gostiteljici pod strokovnim nazivom iz te države.

Prvo vprašanje

- 36 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali direktivi 89/48 in 98/5 nasprotujeta nacionalni ureditvi, s katero je za opravljanje odvetniške dejavnosti pod nazivom odvetnika iz države članice gostiteljice določena obveznost članstva v organizaciji, kot je odvetniška zbornica.
- 37 Iz člena 3 Direktive 89/48 je razvidno, da če ima oseba diplomo, ki je v državi članici predpisana za dostop do poklica, ima v državi gostiteljici pravico do dostopa do tega poklica pod enakimi pogoji kot njeni državljani, z izjemo pogoja v zvezi s posedovanjem diplome države članice gostiteljice.

- 38 Poleg tega iz člena 6 Direktive 89/48 ob upoštevanju njene desete uvodne izjave izhaja, da mora oseba, ki dostopa do reguliranega poklica v državi članici gostiteljici na podlagi priznanja diplome v smislu člena 1(a) te direktive, upoštevati poklicna pravila navedene države članice, zlasti glede spoštovanja poklicne etike.
- 39 Tudi iz člena 6(1) Direktive 98/5 je razvidno, da tudi za odvetnika, ki v državi članici gostiteljici opravlja poklic pod poklicnim nazivom iz svoje matične države, veljajo enaka pravila poklicnega ravnanja kakor za odvetnike, ki opravljajo poklic pod ustreznim poklicnim nazivom iz države članice gostiteljice (glej v tem smislu sodbo z dne 2. decembra 2010 v zadevi Jakubowska, C-225/09, ZOdl., str. I-12329, točka 57).
- 40 Ugotoviti je torej treba, da niti Direktiva 89/48 niti Direktiva 98/5 ne nasprotujeta temu, da se za vse osebe, ki opravljajo poklic odvetnika na ozemlju države članice, zlasti glede dostopa do tega poklica uporabljajo nacionalne zakonske in druge določbe, utemeljene s splošnim interesom, kot so predpisi o organizaciji, poklicni etiki, nadzoru in odgovornosti (glej v tem smislu glede Direktive 89/48 sodbo z dne 30. novembra 1995 v zadevi Gebhard, C-55/94, Recueil, str. I-4165, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 41 V pristojnosti predložitvenega sodišča je, da preveri, ali je Budapesti Ügyvédi Kamara te predpise uporabila v skladu s pravnimi pravili Unije in zlasti z načelom prepovedi diskriminacije (glej v tem smislu sodbo z dne 31. marca 1993 v zadevi Kraus, C-19/92, Recueil, str. I-1663, točka 32; zgoraj navedeno sodbo Gebhard, točka 37, in sodbo z dne 11. junija 2009 v zadevi Komisija proti Avstriji, C-564/07, točka 31).

- 42 Na prvo predloženo vprašanje je treba zato odgovoriti, da niti Direktiva 89/48 niti Direktiva 98/5 ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, s katero je za opravljanje odvetniške dejavnosti pod nazivom odvetnika iz države članice gostiteljice določena obveznost članstva v organizaciji, kot je odvetniška zbornica.

Stroški

- 43 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

- 1. Niti Direktiva Sveta z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta (89/48/EGS), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2001, niti Direktiva 98/5/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 1998 za olajšanje trajnega opravljanja poklica odvetnika v drugi državi članici kakor tisti, v kateri je bila kvalifikacija pridobljena ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, s katero je za opravljanje odvetniške dejavnosti pod nazivom odvetnika iz države članice gostiteljice določena obveznost članstva v organizaciji, kot je odvetniška zbornica.**

- 2. Direktivi 89/48 in 98/5 se dopolnjujeta tako, da za odvetnike držav članic določata dve možnosti dostopa do poklica odvetnika v državi članici gostiteljici pod strokovnim nazivom iz te države.**

Podpisi